

I

(Uznesenia, odporúčania a stanoviská)

ODPORÚČANIA

RADA

ODPORÚČANIE RADY

z 26. novembra 2013

o podpore zdraviu prospešných pohybových aktivít vo všetkých sektoroch

(2013/C 354/01)

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 292 v spojení s jej článkami 165 a 168,

so zreteľom na návrh Európskej komisie,

keďže:

- (1) Prínosy pohybových aktivít vrátane pravidelných športových aktivít a cvičenia počas celého života sú veľmi dôležité a zahŕňajú znížené riziko kardiovaskulárnych chorôb a niektorých druhov rakoviny a cukrovky, zlepšenie zdravia opornej a pohybovej sústavy a reguláciu telesnej hmotnosti, ako aj pozitívne účinky na rozvoj duševného zdravia a kognitívnych procesov. Pohybové aktivity sú podľa odporúčania Svetovej zdravotníckej organizácie (WHO) dôležité pre všetky vekové skupiny a majú mimoriadny význam pre deti, pracujúce obyvateľstvo a staršie osoby.
- (2) Keďže pohybové aktivity sú predpokladom zdravého životného štýlu a zdravej pracovnej sily, prispievajú k dosahovaniu kľúčových cieľov vymedzených v stratégii Európa 2020, najmä pokiaľ ide o rast, produktivitu a zdravie.
- (3) Miera pohybovej nečinnosti je v Únii aj naďalej nepriateľne vysoká, hoci verejné orgány v niektorých členských štátoch za posledné roky zintenzívnili úsilie na podporu zdraviu prospešných pohybových aktivít (ďalej len HEPA, „health-enhancing physical activity“). Väčšina Európanov sa pohybovým aktivitám nevenuje dostatočne: 60 % Európanov športuje alebo cvičí len zriedka alebo nikdy. Nedostatok pohybových aktivít vo voľnom čase je spravidla bežnejší v nižších sociálno-ekonomických skupinách. V súčasnosti nie sú žiadne náznaky toho, že by sa tieto negatívne trendy v Únii ako celku obracali.

- (4) Na celosvetovej úrovni bola v krajinách s vysokým príjmom nedostatočná pohybová aktivita identifikovaná ako hlavný rizikový faktor predčasných úmrtí a chorôb, pričom len v európskom regióne WHO zodpovedá za viac ako 1 milión úmrtí ročne. V Únii sú škody spôsobené nedostatkom pohybových aktivít, rovnako ako s ním spojené značné priame a nepriame hospodárske náklady a súvisiace zdravotné problémy, dobre doložené, najmä vzhľadom na skutočnosť, že väčšina európskych spoločností rýchlo starne.
- (5) Nedávny výskum naznačuje, že sedavé správanie môže byť pre zdravotné výsledky negatívnym faktorom nezávislým od vplyvu pohybových aktivít. V Únii by sa pri zvažovaní ďalších opatrení v tejto oblasti mali tieto zistenia vziať do úvahy.
- (6) Medzi členskými štátmi existujú mimoriadne veľké rozdiely, pokiaľ ide o úroveň pohybových aktivít. Zatiaľ čo niektoré členské štáty dosiahli pri zvyšovaní podielu obyvateľov, ktorí splňajú minimálnu úroveň odporúčanej pohybovej aktivity, značný pokrok, mnohé ďalšie nedosiahli žiadny pokrok alebo sa dokonca zhoršili. V prípade Únie ako celku nemali súčasné politiky na znižovanie úrovne nedostatku pohybovej aktivity doposiaľ rozhodujúci vplyv. Existuje značný potenciál poučiť sa z úspešných prístupov k rozvíjaniu a vykonávaniu politik zameraných na zdraviu prospešné pohybové aktivity.
- (7) Telesná výchova v škole má potenciál byť účinným nástrojom na zvýšenie povedomia o dôležitosti zdraviu prospešných pohybových aktivít, pričom školy by bolo možné jednoducho a účinne osloviť, aby v tejto súvislosti vykonávali príslušné opatrenia.

- (8) K podpore pohybových aktivít môžu prispievať viaceré oblasti politiky, najmä šport a zdravie, ktoré môžu občanom Únie poskytovať nové príležitosti na rozvíjanie pohybových aktivít. Na plné využitie tohto potenciálu, a na zvýšenie úrovne pohybovej aktivity, je nevyhnutný strategický medzisektorový prístup v oblasti podpory zdraviu prospešných pohybových aktivít vrátane zapojenia všetkých príslušných ministerstiev, orgánov a organizácií na všetkých úrovniach, najmä športového hnutia, ako aj zohľadnenie existujúcej a prebiehajúcej práce. Nevyhnutným prvkom na posilnenie tohto procesu a požiadavkou na hodnotenie politiky s cieľom vypracovať a vykonávať účinnejšiu politiku v budúcnosti je dostupnosť väčšieho množstva informácií a lepších údajov o úrovni pohybových aktivít a politikách na podporu zdraviu prospešných pohybových aktivít.
- (9) V usmerneniach EÚ o fyzickej aktivite ⁽¹⁾, na ktoré Rada a zástupcovia vlád členských štátov zasadajúci v Rade odkazujú vo svojich záveroch z 27. novembra 2012 ⁽²⁾ o podpore zdraviu prospešných pohybových aktivít (HEPA), a Rada vo svojich záveroch s názvom Zdravé starnutie počas celého života ⁽³⁾, sa podporuje medzisektorový prístup pokrývajúci všetky tematické oblasti zodpovedné za podporu HEPA.
- (10) Komisia a členské štáty boli v oznámení Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov z roku 2011 s názvom Rozvíjanie európskeho rozmeru v športe vyzvané, aby pokračovali na základe usmernení EÚ o fyzickej aktivite v procese vypracúvania vnútroštátnych usmernení o pohybových aktivitách vrátane procesu preskúmania a koordinácie a zvažili odporúčanie Rady v tejto oblasti.
- (11) V uznesení Rady a zástupcov vlád členských štátov, ktorí sa zišli na zasadnutí Rady, o pracovnom pláne Európskej únie pre šport na roky 2011 – 2014 ⁽⁴⁾ sa uznala potreba posilniť spoluprácu medzi Komisiou a členskými štátmi v športe a v niekoľkých prioritných oblastiach vrátane podpory zdraviu prospešných pohybových aktivít. Expertná skupina „Šport, zdravie a účasť“, ktorá bola zriadená v polovici roku 2011 v súvislosti s uvedeným pracovným plánom, vyjadrila v júli 2012 podporu novej iniciatívy Únie na podporu zdraviu prospešných pohybových aktivít (HEPA).
- (12) Rada vo svojich záveroch z 27. novembra 2012 o podpore HEPA uznala potrebu ďalších opatrení na úrovni Únie a vyzvala Komisiu, aby predložila návrh

odporúčania Rady vrátane rámca zbežného monitorovania na základe súboru ukazovateľov vzťahujúcich sa na tematické oblasti usmernení EÚ o fyzickej aktivite,

TÝMTO ODPORÚČA, aby členské štáty:

1. pracovali na účinných politikách zameraných na zdraviu prospešné pohybové aktivity prostredníctvom vypracovania medzisektorového prístupu zahŕňajúceho oblasti politiky vrátane športu, zdravia, životného prostredia a dopravy, berúc pritom do úvahy usmernenia EÚ o fyzickej aktivite, ako aj ďalšie odvetvia, a to v súlade s vnútroštátnymi osobitnosťami. Malo by to zahŕňať:
 - a) postupné vypracúvanie a vykonávanie vnútroštátnych stratégií a medzisektorových politík zameraných na podporu HEPA v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi a postupmi;
 - b) určenie konkrétnych opatrení na realizáciu týchto stratégií alebo politík, a to v prípade vhodnosti v rámci akčného plánu;
2. monitorovali úroveň pohybovej aktivity a politiky v oblasti HEPA pomocou rámca zbežného monitorovania ⁽⁵⁾ a ukazovateľov stanovených v prílohe podľa vnútroštátnej situácie;
3. do šiestich mesiacov od prijatia tohto odporúčania určili v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi a postupmi národné kontaktné miesta pre HEPA ⁽⁶⁾, ktoré budú podporovať vyššie uvedené rámec monitorovania, a o ich vymenovaní informovali Komisiu.

Národné kontaktné miesta pre HEPA budú poverené najmä koordináciou procesu sprístupňovania údajov o pohybových aktivitách pre rámec monitorovania; uvedené údaje by sa mali vkladať do existujúcej Európskej databázy WHO o výžive, obezite a fyzickej aktivite (NOPA), tieto údaje by mali tiež uľahčiť medzirezortnú spoluprácu v oblasti politík zameraných na HEPA;
4. úzko spolupracovali medzi sebou a s Komisiou prostredníctvom zapojenia sa do procesu pravidelnej výmeny informácií a najlepších postupov týkajúcich sa podpory HEPA v rámci príslušných štruktúr pre šport a zdravie na úrovni Únie, ako základu posilnenej koordinácie politík.

⁽¹⁾ Usmernenia EÚ o fyzickej aktivite, ktoré boli privítané v záveroch predsedníctva z neformálneho zasadnutia ministrov športu členských štátov EÚ v novembri 2008.

⁽²⁾ Ú. v. EÚ C 393, 19.12.2012, s. 22.

⁽³⁾ Ú. v. EÚ C 396, 21.12.2012, s. 8.

⁽⁴⁾ Ú. v. EÚ C 162, 1.6.2011, s. 1.

⁽⁵⁾ V rámci monitorovania sa stanoví minimálny súbor požiadaviek na podávanie správ o všeobecných aspektoch podpory HEPA, ktoré môžu plniť všetky členské štáty. Bude sa vykonávať v úzkej súčinnosti a spolupráci s WHO, čím sa zabráni zdvojeniu zberu údajov.

⁽⁶⁾ Kontaktným miestom bude hlavná kontaktná osoba v členskom štáte na poskytovanie informácií a údajov zodpovedajúcich tabuľke ukazovateľov uvedenej v prílohe, ktorá bude tvoriť súčasť dotazníka, ktorý WHO zašle kontaktným miestam.

TÝMTO VYZÝVA Komisiu, aby:

1. pomáhala členským štátom pri prijímaní vnútroštátnych stratégií, vypracúvaní medzisektorových prístupov k politike v oblasti HEPA a vykonávaní príslušných akčných plánov uľahčovaním výmeny informácií a osvedčených postupov, partnerským učením, vytváraním sietí a určovaním úspešných postupov na podporu HEPA;
2. podporovala zriadenie a fungovanie rámca monitorovania HEPA v súlade s ukazovateľmi uvedenými v prílohe, na základe existujúcich foriem monitorovania a zberu údajov v tejto oblasti a s použitím v čo najväčšej miere existujúcich informácií a údajov tak, že:
 - a) s pomocou vedeckých odborníkov poskytne národným kontaktným miestam, a v prípade potreby aj ďalším zástupcom príslušných verejných orgánov, cielenú podporu na účely budovania kapacít a odbornej prípravy národných kontaktných miest HEPA, a to aj na účely procesu zberu údajov;
 - b) preskúma možnosť používať údaje zozbierané v kontexte tohto rámca monitorovania na prípadné vypracovanie európskych štatistík o úrovni pohybovej aktivity, a to každé tri roky;
 - c) podporí WHO pri ďalšom rozvíjaní aspektov Európskej databázy WHO o výžive, obezite a fyzickej aktivite (NOPA) prostredníctvom prispôbenia databázy rámcu monitorovania, ktorý je uvedený v prílohe;
 - d) podporí úzku spoluprácu s WHO pri príprave a vydávaní prehľadov o HEPA a analýze trendov HEPA pre jednotlivé krajiny.
3. každé tri roky predkladala správu o pokroku pri vykonávaní tohto odporúčania na základe informácií poskytnutých v rámci mechanizmov podávania správ stanovených v rámci monitorovania a ďalších príslušných informácií o rozvíjaní a vykonávaní politiky v oblasti HEPA poskytnutých členskými štátmi a zhodnotila pridanú hodnotu tohto odporúčania.

V Bruseli 26. novembra 2013

Za Radu
predseda
D. A. BARAKAUSKAS

PRÍLOHA

Navrhované ukazovatele na zhodnotenie úrovne HEPA a politík týkajúcich sa HEPA v EÚ s prihliadnutím na usmernenia EÚ o fyzickej aktivite ⁽¹⁾

Tematické oblasti usmernení EÚ o fyzickej aktivite	Navrhované ukazovatele a premenné/jednotky	Dostupnosť údajov
Medzinárodné odporúčania a usmernenia o pohybových aktivitách (usmernenia EÚ o fyzickej aktivite 1 – 2)	1. Vnútroštátne odporúčanie týkajúce sa pohybových aktivít v záujme zdravia áno/nie	(****)
	2. Dospelí, ktorí spĺňajú minimálne odporúčania WHO týkajúce sa pohybových aktivít v záujme zdravia alebo rovnocenné vnútroštátne odporúčania Podiel dospelých, ktorí dosahujú minimálne 150 minút pohybovej aktivity miernej intenzity za týždeň alebo 75 minút pohybovej aktivity vysokej intenzity, prípadne ich rovnocennú kombináciu	(****)
	3. Deti a dospievajúci, ktorí spĺňajú minimálne odporúčania WHO týkajúce sa pohybových aktivít v záujme zdravia alebo rovnocenné vnútroštátne odporúčania Podiel detí a dospievajúcich, ktorí dosahujú aspoň 60 minút miernej až intenzívnej pohybovej aktivity denne alebo aspoň 5 dní za týždeň	(****)
Medzisektorový prístup (usmernenia EÚ o fyzickej aktivite 3 – 5)	4. Vnútroštátny koordinačný mechanizmus na podporu HEPA áno/nie; ak áno, uveďte ďalšie podrobnosti	(****)
	5. Finančné prostriedky vyčlenené špecificky na podporu HEPA podľa odvetvia (zdravotníctvo, šport, doprava, atď.): — celkové financovanie; — na obyvateľa; — podľa hrubého domáceho produktu pri parite kúpnej sily na obyvateľa, v eurách	(*)
„Šport“ (usmernenia EÚ o fyzickej aktivite 6 – 13)	6. Vnútroštátna politika a/alebo akčný plán šport pre všetkých. áno/nie; ak áno, uveďte ďalšie podrobnosti	(****)
	7. Športové kluby orientované na zdravie (športové kluby s programom pre zdravie) Vykonávanie usmernení vypracovaných v rámci projektu HEPA Europe/TAFISA: áno/nie; ak áno, opíšte	(**)
	8. Rámec na podporu príležitostí na zlepšenie prístupu slabších sociálno-ekonomických skupín k rekreačným alebo cvičebným zariadeniam Existencia rámca: áno/plánuje sa do dvoch rokov/nie; ak áno, opíšte	(***)
	9. Cieľové skupiny, na ktoré sa zameriava vnútroštátna politika týkajúca sa HEPA Podľa cieľovej skupiny [skupiny, ktoré obzvlášť potrebujú pohybovú aktivitu (napr. slabšie sociálno- ekonomické skupiny, osoby s nízkou úrovňou pohybovej aktivity, staršie osoby, národnostné menšiny, atď.)]	(****)
„Zdravie“ (usmernenia EÚ o fyzickej aktivite 14 – 20)	10. Monitorovanie a dohľad nad pohybovými aktivitami a sedavým správaním Pohybová činnosť a sedavé správanie zahrnuté do národného systému monitorovania zdravia: áno/nie; ak áno, uveďte ďalšie podrobnosti	(***)
	11. Poradenstvo týkajúce sa pohybových aktivít, ktoré poskytujú zdravotnícki pracovníci Poradenstvo týkajúce sa pohybových aktivít: áno/nie; ak áno: preplácané v rámci služieb základnej zdravotnej starostlivosti: áno/nie	(***)

⁽¹⁾ Očakáva sa, že informácie a údaje, ktoré sa členskými štátmi odporúča poskytnúť v kontexte zbežného rámca monitorovania, sa časom zlepšia. Navrhuje sa, aby podpora uvedeného rámca vychádzala z činností zameraných na spoluprácu a budovanie kapacít, ktoré sa plánujú v tomto odporúčaní.

Tematické oblasti usmernení EÚ o fyzickej aktivite	Navrhované ukazovatele a premenné/jednotky	Dostupnosť údajov
	12. Odborná príprava so zameraním na pohybové aktivity v rámci vzdelávacieho programu zdravotníckych pracovníkov — počet hodín pre sestry, pre lekárov — povinná/nepovinná — jasné hodnotiace a akreditačné štruktúry, ktoré majú odzrkadliť výsledky vzdelávania	(**)
„Vzdelávanie“ (usmernenia EÚ o fyzickej aktivite 21 – 24)	13. Telesná výchova na základných a stredných školách — počet hodín podľa školského stupňa — povinná/nepovinná — regulácia na celoštátnej alebo nižšej úrovni	(***)
	14. Systémy na podporu pohybových aktivít v školách existencia systému na celoštátnej alebo nižšej úrovni: áno/nie; ak áno, uveďte ďalšie podrobnosti	(**)
	15. HEPA v odbornej príprave učiteľov telesnej výchovy HEPA je modulom v odbornej príprave učiteľov telesnej výchovy na bakalárskej a/alebo magisterskej úrovni: áno/nie; povinná/nepovinná	(**)
	16. Systémy podporujúce aktívne cestovanie do školy systémy na celoštátnej alebo (prípadne) nižšej úrovni na podporu aktívneho cestovania do školy (napr. tzv. „chodiace autobusy“, bicykle): áno/nie; ak áno, opíšte	(***)
„Životné prostredie, územné plánovanie a verejná bezpečnosť“ (usmernenia EÚ o fyzickej aktivite 25 – 32)	17. Úroveň bicyklovania/chôdze Hlavný spôsob dopravy používaný na každodenné aktivity (auto, motocykel, verejná doprava, chôdza, bicyklovanie, iné)	(****)
	18. Európske usmernenia na zlepšenie infraštruktúr pre pohybové aktivity vo voľnom čase Európske usmernenia na zlepšenie infraštruktúr pre pohybové aktivity vo voľnom čase sa systematicky uplatňujú na plánovanie, výstavbu a riadenie infraštruktúr: áno/zatiaľ nie, ale plánuje sa v nasledujúcich 2 rokoch/nie	(**)/(***)
„Pracovné prostredie“ (usmernenia EÚ o fyzickej aktivite 33 – 34)	19. Systémy na podporu aktívneho cestovania do práce existencia motivačného systému na celoštátnej alebo (prípadne) nižšej úrovni pre podniky alebo zamestnancov na podporu aktívneho cestovania do práce (napr. chôdza, bicyklovanie): áno/nie; ak áno, opíšte	(***)
	20. Systémy na podporu pohybových aktivít na pracovisku existencia motivačného systému na celoštátnej alebo (prípadne) nižšej úrovni pre podniky alebo zamestnancov na podporu pohybových aktivít na pracovisku (napr. telocvičňa, sprchy, chôdza po schodoch, atď.): áno/nie	(***)
„Starší občania“ (usmernenia EÚ o fyzickej aktivite 35 – 37)	21. Systémy určené na intervencie komunity na podporu pohybových aktivít starších ľudí existencia systému na intervencie komunity na podporu pohybových aktivít starších ľudí: áno/nie; ak áno, opíšte	(***)
„Ukazovatele/hodnotenie“ (usmernenia EÚ o fyzickej aktivite 38)	22. Vnútroštátne politiky v oblasti HEPA, ktoré zahŕňajú plán hodnotenia x spomedzi y politík týkajúcich sa HEPA (šport, zdravie, doprava, životné prostredie, podľa sektora) obsahujú jasný zámer alebo plán hodnotenia	(****)
„Informovanosť verejnosti“ (usmernenia EÚ o fyzickej aktivite 39)	23. Existencia vnútroštátnej kampane zameranej na zvýšenie informovanosti verejnosti o pohybových aktivitách áno/nie, ak áno, opíšte	(***)

Dostupnosť údajov:

(*) zatiaľ nezozbierané údaje.

(**) zatiaľ nezozbierané údaje, ale naplánované v rámci NOPA.

(***): dostupné údaje (napr. údaje zahrnuté v šablónach pre jednotlivé krajiny alebo prostredníctvom iného dostupného zdroja), ktoré však zatiaľ nie sú validované alebo je potrebné ich aktualizovať.

(****): údaje dostupné a validované v rámci NOPA.